

Proposta de projecte de Decret XX/2022, del Consell, pel qual es declara bé d'interés cultural, amb la categoria de lloc històric, *Elca, la casa del poeta Francisco Brines*, al terme municipal d'Oliva (València).

PREÀMBUL

L'article 49.1.5 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, estableix la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de patrimoni històric, artístic, monumental, arquitectònic arqueològic i científic, sense perjudici del que disposa el número 28 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució Espanyola. L'article 26.2 de Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, disposa que la declaració d'un bé d'interés cultural es farà mitjançant decret del Consell, a proposta de la conselleria competent en matèria de cultura. Tot això sense perjudici de les competències que l'article 6 de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol, reserva a l'administració general de l'Estat.

Mitjançant Resolució de 28 d'octubre de 2021, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, es va acordar incoar l'expedient per a la declaració de bé d'interés cultural amb la categoria de lloc històric, a favor d'*Elca, la casa del poeta Francisco Brines*, al terme municipal d'Oliva (València), determinant els seus valors, delimitant-la, descrivint els immobles que conformen la mateixa, articulant la corresponent normativa protectora i sotmetent-se l'expedient incoat a tràmit d'informació pública. L'immoble, zones enjardinades i camps de tarongers que conformen la casa Elca situada al terme municipal d'Oliva, constitueix un espai rellevant que va utilitzar el poeta Francisco Brines, un patrimoni de vital importància pel valor del seu conjunt, tant pel llegat bibliogràfic i pictòric que hi va deixar, com pel significat de la seua representació com a paisatge escrit.

Consta en l'expedient l'informe favorable a la declaració de bé d'interés cultural del Consell Valencià de Cultura, de la Universitat d'Alacant i de la Universitat de València, que han prestat la seua conformitat a la proposta declarativa que se'ls ha elevat, de conformitat amb el que estableix l'article 27.5 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià.

Així mateix, s'han recaptat de les conselleries afectades els informes exigits per l'article 43 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de la Generalitat, del Consell, sense que aquelles hi hagen formulat cap al·legació.

Per la representació de la propietat no s'ha formulat cap al·legació en el tràmit d'informació pública ni en el de l'audiència.

Aquest decret s'adequa als principis de bona regulació establits en l'article 129 de la Llei 39/2015, de 30 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, havent-se acreditat la concurrència en aquesta iniciativa normativa dels principis de necessitat, eficàcia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència en el seu procés d'elaboració, i eficiència,

En compliment del principi de necessitat i eficàcia l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana preceptua, en el seu article 12, que la Generalitat vetlarà per la protecció i defensa de la identitat i els valors del poble valencià i el respecte a la seua diversitat i al seu patrimoni històric. En incorporar aquests valors culturals en grau excepcionalment significatiu, s'imposa el seu màxim reconeixement a nivell patrimonial mitjançant la declaració com bé d'interés cultural, de conformitat amb el mandat contingut en la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià.

En compliment del principi de proporcionalitat, el present decret declaratiu constitueix l'eina necessària i imprescindible per a la preservació, posada en valor i divulgació al màxim nivell d'*Elca, la casa del poeta Francisco Brines*.

En compliment del principi de seguretat jurídica, aquesta formalització tutelar i la normativa que s'hi estableix, concilia l'obligada protecció a un bé de destacadíssima significació patrimonial amb la definició precisa de l'estatut jurídic de les persones propietàries afectades, les facultats de les quals es limiten en la mesura estrictament necessària per a preservar els valors culturals detectats, establint-se el règim de la prèvia i preceptiva autorització de l'òrgan competent en matèria de patrimoni cultural en l'àmbit delimitat del bé d'interés cultural.

En compliment del principi de transparència per a potenciar la participació activa de les persones destinatàries en l'elaboració d'aquesta iniciativa normativa, s'ha notificat la iniciació de l'expedient a les persones propietàries afectades, s'ha suscitat la intervenció activa de la ciutadania a través del tràmit d'informació pública, conferint-se finalment audiència en titular dominical i a l'Ajuntament d'Oliva, que no han formulat al·legacions.

En compliment del principi d'eficiència, aquest decret només implementa el tràmit de la prèvia i preceptiva autorització administrativa de l'òrgan competent en matèria de cultura, per a qualssevol actuacions de transcendència patrimonial que pretenguen realitzar-se en l'àmbit delimitat del lloc històric únicament als efectes de salvaguardar les seues preexistències, tal com apareixen descrites en aquest decret, en relació de causa/efecte, i no comporta cap càrrega per a l'administració.

Per tot això, de conformitat amb el que s'estableix en l'article 26.2 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià; i l'article 33 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de la Generalitat, del Consell; conforme amb el Consell Jurídic Consultiu, a proposta de la consellera d'Educació, Cultura i Esport, i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió del XX de XX de 2022,

DECRETE

Article 1. Objecte

Aquest decret té per objecte declarar bé d'interés cultural, amb la categoria de lloc històric, *Elca, la casa del poeta Francisco Brines*, al terme municipal d'Oliva (València), de conformitat amb la descripció continguda en els annexos I i II d'aquest decret.

Article 2. Règim del lloc històric

Elca, la casa del poeta Francisco Brines, al terme municipal d'Oliva (València), és un bé d'interés cultural amb la categoria de lloc històric, i es regeix pel que es disposa en la secció segona del

capítol III del títol II de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, per als béns immobles d'interés cultural.

Article 3. Usos permesos

Els usos permesos seran tots aquells que siguen compatibles amb la posada en valor i gaudi patrimonial dels béns i contribuïsquen a la consecució d'aquests fins. L'autorització particularitzada d'ús es regirà pel que es disposa per l'article 18 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià.

Article 4. Règim d'intervencions en el lloc històric

En tant no s'aprove un pla especial de protecció o instrument urbanístic assimilable d'anàleg contingut, qualsevol actuació que pretenga realitzar-se en l'àmbit delimitat del lloc històric, requerirà la prèvia autorització de la conselleria competent en matèria de Cultura. Aquesta autorització s'emetrà aplicant els criteris d'aquest decret i, en defecte d'això, els enumerats en els articles 38 i 39 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, tot això sense perjudici de les autoritzacions que per l'aplicació d'altres normatives sectorials resulten escaients, excepte les que s'acredite que manifestament manquen de transcendència patrimonial.

Article 5. Criteris d'intervenció

Els jardins i immobles d'*Elca, la casa del poeta Francisco Brines*, hauran de ser conservats, preservant i restaurant els caràcters originaris d'aquests. Els usos permesos seran els tendents a la posada en ús i valor del patrimoni cultural que aquest immoble incorpora en grau significatiu.

Article 6. Preservació de la silueta paisatgística i de la imatge arquitectònica

Totes les actuacions que pogueren tindre incidència sobre la correcta percepció i la dignitat en l'estima de l'escena o paisatge del lloc històric, com seria el cas de l'afecció dels espais lliures per actuacions de reurbanització, enjardinament o arbratge, provisió de mobiliari urbà, assignació d'ús i ocupacions de les vies públiques, etc., o com podria ser la implantació de rètols, marquesines, tendals, instal·lacions vistes, antenes, etc., o qualssevol altres de similar perfil i conseqüències, hauran de sotmetre's a autorització de la conselleria competent en matèria de cultura, que resoldrà conformement a les determinacions de la llei i els criteris de percepció i dignitat adés referits.

Article 7. Elements impropis

Queda prohibida la introducció d'anuncis o publicitat exterior (excepte cartells informatius dels noms i funcions dels edificis), en qualsevol de les seues accepcions, que irrompa en el paisatge i silueta, excepte les d'activitats culturals o esdeveniments festius que, de manera ocasional, reversible i per temps limitat, sol·liciten i obtinguen autorització expressa de la conselleria competent en matèria de cultura.

Article 8. Actuacions il·legals

La contravenció del que es preveu en aquesta normativa, determinarà la il·legalitat de l'actuació amb la consegüent restitució dels valors afectats, si fa el cas, i la responsabilitat de les persones causants en els termes establits en l'article 37 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià.

Article 9. Altres béns patrimonials

No s'assenyalen ni es promouen en el present decret Béns de Rellevància Local, sense perjudici que haurà d'incorporar-se a l'ordenació estructural del planejament la declaració de Bé d'Interés Cultural.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Inscripció en l'Inventari general del patrimoni cultural valencià

Aquesta declaració de bé d'interés cultural, amb la categoria de lloc històric d'*Elca, la casa del poeta Francisco Brines*, al terme municipal d'Oliva (València), s'inscriurà en la Secció Primera de l'Inventari general del patrimoni cultural valencià, i en el Registre general de Béns d'Interés Cultural, dependent de l'administració general de l'Estat.

Segona. Incidència pressupostària

La implementació i desenvolupament d'aquest decret no podrà tindre cap incidència en la dotació dels capítols de despesa assignada a la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, i en tot cas haurà de ser atés amb els mitjans personals i materials de la conselleria competent per raó de la matèria.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Entrada en vigor

Aquest decret es publicarà en el BOE i entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

Segona. Pla especial de protecció de l'entorn

D'acord amb el que es disposa en els articles 34.2 i 39.4 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià, el Pla especial de protecció del bé d'interés cultural haurà d'aprovar-se en el termini d'un any des de la publicació d'aquest decret.

València, XX de XX de 2022

El president de la Generalitat,
XIMO PUIG I FERRER

La consellera d'Educació, Cultura i Esport,

ANNEX I: Dades sobre el bé objecte de la declaració. Determinació dels seus valors.

1. Denominació principal:

Elca, la casa del poeta Francisco Brines.

2. Localització:

Comunitat Valenciana

Província: València

Municipi: Oliva (la Safor)

3. Descripció i dades històriques:

3.1. Cronologia

Elca, la casa del poeta Francisco Brines, reuneix les condicions exigides per a ser declarada Bé d'Interés Cultural amb la categoria de Lloc Històric, ja que es tracta d'un lloc vinculat de manera indissoluble a l'obra del poeta Francisco Brines, que a través de la seua obra mitificà el lloc com un dels paisatges escrits més importants de la poesia castellana del segle XX.

La família del poeta va comprar la finca a principis dels anys quaranta. L'any 1937 la casa havia sigut confiscada als anteriors amos per a instal·lar-hi una colònia d'infants -Flor de Maig-. Històricament aquesta edificació és coneguda com la "Casa Avargues" (en el fons de la Biblioteca Nacional de Madrid, se'n conserva documentació).

A Elca es va assentar una vil·la romana envoltada d'oliveres. Algunes fonts esmenten que a Elca va haver-hi una almúnia propietat del cadí de Dénia. L'edificació va ser construïda per la família Avargues en el segle XVII, a la fi del XIX va ser propietat dels Trénor, i adquirida posteriorment per la família Brines.

3.2. Descripció del lloc històric

Elca està situada al terme municipal d'Oliva, a uns 3,5 km. de distància del nucli urbà, en la partida denominada "Font de l'Om", al sud-oest del nucli urbà d'Oliva, envoltada de parcel·les agràries dedicades en la seua major part al cultiu de tarongers.

La finca està situada en sòl no urbà segons el Pla general d'Ordenació Urbana d'Oliva.

Pràcticament la totalitat de la superfície de parcel·la es dedica a tasques agràries, en concret, al cultiu de tarongers. Segons el cadastre, la parcel·la té una superfície gràfica de 72.740 m². En el seu centre i situada en una zona més elevada, es troba l'edificació principal, envoltada de jardins i construccions annexes, com ara una bassa circular i una zona de jardins amb una pèrgola.

L'edificació principal està formada per l'addició de diversos cossos situats al voltant d'un pati. Entre ells, destaca el que probablement és el més antic, situat a l'est del conjunt arquitectònic i en el qual es troba l'entrada principal. Està constituït per tres plantes, amb dues crugies i coberta de dos vessants de teula. La façana principal, de línies senzilles, està ordenada simètricament mitjançant tres buits de proporcions verticals en cadascuna de les plantes baixa i primera, els d'aquesta última amb balcó. En la planta tercera, que és on se situa la biblioteca principal del poeta, existeixen uns

buits quadrats, de menors dimensions que els de la resta de la façana, però situats en els mateixos eixos verticals. En la planta baixa existeixen a més unes pilastres de caràcter ornamental. En el lateral nord de l'habitatge, destaquen uns arcs en la planta baixa i una balconada coberta en la planta primera a la qual es té accés des del dormitori de l'autor.

Cadascun dels altres cossos, tots de menor altura que l'anterior, es cobreixen amb cobertes inclinades de teula. Els forjats de la majoria d'edificacions estan construïts amb bigues de fusta i revoltó. És de destacar l'existència d'una capella a l'interior d'una de les edificacions. Totes les edificacions es troben en bon estat.

Les fusteries, mobiliari, la col·lecció bibliogràfica i la col·lecció pictòrica existent a l'interior de les edificacions formen part intrínseca del bé d'interés cultural i ajuden a entendre l'obra i vida del poeta.

3.3. Parts integrants

Elca, la casa del poeta Francisco Brines, al terme municipal d'Oliva (València), comprén la casa principal, amb mobiliari, col·lecció bibliogràfica, col·lecció pictòrica, elements decoratius, capella, edificacions annexes, jardins i parcel·la on estan inserides les edificacions.

3.3.1 La relació de béns mobles descrita a continuació passarà a inscriure's en la Secció Primera i en la Secció Tercera, respectivament, de l'Inventari general de patrimoni cultural valencià, com a Béns d'Interés Cultural i Béns de Rellevància Patrimonial. En la protecció patrimonial s'inclouen els marcs de les obres inventariades; en alguns casos són contemporanis de les obres, i en uns altres són d'època, encara que de cronologia posterior a l'execució de les obres. Les mesures referenciades són sense marc.

La descripció dels béns conté els camps següents: Núm. IGPCV (Número d'Inventari general de patrimoni cultural valencià), títol, categoria, matèria, cronologia, autor, mesures, i estat de conservació.

Col·lecció artística

La vida del poeta va transcórrer en permanent diàleg entre la poesia i altres manifestacions artístiques en diferents formats: pintures, escultures, fotografies, medalles etc. Aquestes obres ens fan reflexionar sobre la manera com van poder influir en l'esperit creatiu de l'imaginari de Francisco Brines.

De la seua àmplia col·lecció, especialment d'obra escultòrica, gràfica i pictòrica, s'ha realitzat una xicoteta selecció d'obres. Queda exclosa d'aquesta relació la nombrosa col·lecció d'art contemporani que posseïa Brines, no per manca de valor, sinó per la immediatesa de la present declaració, i perquè serà objecte d'un detallat inventari i estudi amb la seua corresponent inclusió en l'Inventari general de patrimoni cultural valencià, prosseguida de la publicació de la complementació de béns mobles que completarà la present declaració.

Totes aquestes obres no relacionades a continuació quedaran protegides com a Bé d'Interés Patrimonial fins que es complete el seu inventari, i estaran vinculades a l'edifici principal, l'habitatge de Brines en la parcel·la d'Elca.

Secció Primera:

- 46.181-0714-000001 Retrat masculí. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XX. 1901. Autor: Emilio Sala Francés (1850-1910). 44,9 x 33 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000005 Retrat d'un cavaller de l'Orde de Carles III. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVIII. 1799. Autor: Joseph de Vicente? 63,4 x 53,9 cm. Estat de conservació: regular-dolent.
- 46.181-0714-000006 Sant Francesc d'Assís. Pintura quadre. Oli sobre tela. Ca. segle XVII. Autor: anònim (valencià?) 124 x 105,8 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000017 Retrat de dama. Pintura quadre. Oli sobre taula. Finals segle XVIII-principis segle XIX. Autor: José Ribelles Helip (o Felip; 1778-1835). 38,4 x 29,2 cm. Estat de conservació: regular-dolent.
- 46.181-0714-000031 El somni d'Adonis. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XIX. Escola francesa. 41 x 33,5 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000033 Retrat fúnebre de bisbe (cap). Vanitas. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVII. Autor anònim (Cercle de Valdés Leal?). 67 x 75,5 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000036 Sant Pere cura amb la seua ombra a un tolit. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVIII? Autor anònim. 168 x 119 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000037 Retrat de Lord Cuthbert Collingwood (primer Baró de Collingwood). Pintura quadre. Oli sobre tela. Segona meitat segle XVIII. Atribuït a taller de Lemuel Francis Abbot? (1760-1802). 47,3 x 39,3 cm. Estat de conservació: bo.

Secció Tercera

- 46.181-0714-000002 Sant. Pintura quadre. Oli sobre taula. Finals segle XVI. Autor anònim. 53 x 47,8 x 1,6 cm. Estat de conservació: regular.
- 46.181-0714-000003 Natura morta de fruites. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XIX. Autor anònim. 33 x 44 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000004 Natura morta de pomes i codonys. Pintura quadre. Oli sobre tela. Mitjan segle XX. Autor: Pedro Bueno Villarejo. 38 x 55 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000007 Paisatge. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVIII. Autor anònim. 42,9 x 27,8 cm. Estat de conservació: regular.
- 46.181-0714-000008 L'Anunciació. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVI. Autor anònim. 72 x 55,8 cm. Estat de conservació: regular.
- 46.181-0714-000009 San Josep i l'infant. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XIX. Autor: José García Ramos (1852-1912). 70 x 56,3 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000010 Cap de gos, retrat. Pintura quadre. Oli sobre taula. segle XVIII. Autor anònim. 36,5 x 28,7 x 0,9 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000011 Retrat de dama. Pintura quadre. Oli sobre tela. Finals segle XIX- principis segle XX. Autor: Julio Vila Prades (1873-1930). 115,4 x 83,9 cm. Estat de conservació: bo.

- 46.181-0714-000012 Escena quotidiana del nord d'Àfrica (exterior). Pintura quadre. Oli sobre taula. Últim intervenció segle XIX. Autor: José Tapiró i Baró (1836-1913). 18 x 29 cm. Estat de conservació: regular.
- 46.181-0714-000013 Retrat d'infant. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVI/XVII. Autor anònim. 85 x 65,2 cm. Estat de conservació: bo. Observacions: pot ser una còpia.
- 46.181-0714-000014 Pont del Rialto a Venècia. Pintura quadre. Oli sobre taula. Finals segle XVIII. Autor anònim. 15,5 x 11,2 cm. Parella del núm. 46.181-0714-000015. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000015 Piazzetta Sant Marc a Venècia, vista des de la Basílica de Sant Marc, amb el Palau Ducal i la Basílica de Sant Giorgio Maggiore al fons. Pintura quadre. Oli sobre taula. Finals segle XVIII. Autor anònim. 15,5 x 11,2 cm. Parella del núm. 46.181-0714-000014. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000016 Marina. Pintura quadre. Oli sobre taula. Finals segle XIX - principis segle XX. Autor: Ricardo Verdugo Landi (1870-1930). 18,3 x 28,9 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000018 Paisatge (emmarcat amb espill en la part inferior). Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVIII- XIX. Autor anònim. 87,5 x 57,7 cm. Estat de conservació: regular.
- 46.181-0714-000019 Àngel enutjat. Pintura quadre. Oli sobre tela. A. segle XIX. Autor: García Gutiérrez. 203 x 129 cm. Estat de conservació: regular.
- 46.181-0714-000020 Adoració dels Reis Mags. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVII. Autor anònim. 52 x 79 cm. Estat de conservació: regular.
- 46.181-0714-000021 Asunción de la Verge. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVI-XVII. Autor anònim. 79 x 91 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000022 Natura morta d'ostres i de llangostins. Pintura quadre. Oli sobre tela. Entre 1870 i 1920. Autor: Sebastián Gessa i Arias (1840-1920). 18 x 25 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000023 Natura morta amb bresquilles, meló d'Alger i raïm. Pintura quadre. Oli sobre tela. Tercer intervenció segle XIX. Autor: Julio Cebrián i Mesquita (1854-1926). 72 x 90,7 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000024 Riu Millars, Montanejos (Castelló). Pintura quadre. Oli sobre tela. 1953. Autor: Francisco Gimeno Barón (1912-1978). 82,5 x 109 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000025 Cimeres, Montanejos (Castelló). Pintura quadre. Oli sobre tela. Segona meitat segle XX. 1953. Autor: Francisco Gimeno Barón (1912-1978). 82,5 x 109 cm.
- 46.181-0714-000026 Retrat infantil. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVIII-XIX. Autor anònim. 105 x 78 cm. Estat de conservació: regular.
- 46.181-0714-000027 Tipus bascos en el moll. Pintura quadre. Oli sobre tela. Principis segle XX. Autor: Ricardo Baroja Nessi (1871-1953). 45,5 x 55,5 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000028 Paisatge. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XIX. Autor: Emilio Sala Francés (1850-1910). 46 x 51 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000029 Retrat de cavaller. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVIII. Autor anònim. Mesures: 133 x 100 cm. Estat de conservació: regular.
- 46.181-0714-000030 Coronació de la Mare de Déu. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVIII. Autor anònim. 88,5 x 67,5 cm. Condicions de conservació: regular-dolenta.
- 46.181-0714-000032 Escena bíblica o escena pastoral. Pintura quadre. Oli sobre tela. Finals segle XVII. Autor anònim. 113,5 x 152 cm. Estat de conservació: bo.

- 46.181-0714-000034 Retrat de dominic. Sant Domènec de Guzmán. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XVII? Autor anònim. 60 x 67 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000035 Escena religiosa (aprovació d'un orde religiós) Pintura quadre. Oli sobre làmina de coure. segle XVIII. Autor anònim. 31 x 23, 8 cm. Estat de conservació: bo.
- 46.181-0714-000038 Natura morta amb fruites i flors. Pintura quadre. Oli sobre tela. segle XIX. Autor anònim. 33 x 44 cm. Observacions: Parella del núm. 46.181-0714-000003. Estat de conservació: bo.

3.3.2 Fons bibliogràfics i documentals.

Es tracta de la biblioteca del poeta Francisco Brines Bañó. Un poeta de reconegut prestigi, enquadrat en l'anomenada "Generació dels anys 50" i acadèmic de la Reial Acadèmia Espanyola (RAE), que al llarg de la seua vida ha anat col·leccionant llibres, comprats en subhastes i en llibreries, no sols d'Espanya sinó també de molts països americans. Fruit d'aquesta passió pels llibres ha sigut la formació d'una magnífica biblioteca, i el nombre de volums que conté s'estima superior als 15.000 exemplars.

Respecte a la temàtica, estem davant una biblioteca especialitzada en poesia contemporània, tant en llengua castellana com catalana. Compta amb una completíssima col·lecció de llibres, en primeres edicions, de tots els poetes de la seua generació, molts d'ells amb dedicatòria autògrafa.

Entre els seus fons trobem, també, un bon nombre de llibres antics dels segles XVI al XVIII, exemplars de gran valor bibliogràfic de poetes clàssics com: santa Teresa de Jesús, Lope de Vega, san Juan de la Cruz, Francisco de Quevedo, etc. A més d'altres obres en prosa, com les edicions del seu paísà, l'erudit Gregori Maians (Oliva, 1699 - València, 1781).

Està formada per una completíssima col·lecció de llibres de poesia espanyola del segle XX en la qual estan representats tots els poetes, tant els més importants com els menys coneguts.

- Del Modernisme cal destacar: Antonio i Manuel Machado, Juan Ramón Jiménez, Ramón del Valle Inclán, Emilio Carrere, Enrique Díez Canedo, Eduardo Marquina, Francisco Villaespesa, Salvador Rueda, etc.

- De la Generació del 27 hi ha una excel·lent representació dels seus principals poetes: Luis Cernuda, Federico García Lorca, Pedro Salinas, Vicente Aleixandre, Emilio Prados, Rafael Alberti, Jorge Guillén, Manuel Altolaguirre, Dámaso Alonso, etc.; amb multitud de primeres edicions i moltes d'elles amb dedicatòria autògrafa. També són presents autors menys importants com: Juan José Domenchina, Maurici Bacarisse, Juan Gil-Albert, Joaquín Romero Murube, Tomás Seral i Casas, Agustín de Foxá, César González Ruano, Luis Rosales, Luis Felipe Vivanco, Concha Méndez, Josefina de la Torre, Juan Lacomba, etc.

Té, a més, una completa col·lecció de llibres de prosa del segle XX: novel·la, conte, assaig, crítica literària i teatre, on hi ha una important representació de tot el segle i de tots els autors, des dels grans creadors de la Generació del 98: Valle Inclán, Pio Baroja, Azorín, Unamuno i Maeztu, fins als

autors més joves del present segle, passant per tots els intermedis com: Gabriel Miró, Ramón J. Sender, Antonio Espina, Benjamí Jarnés, etc.

La literatura contemporània dels països hispanoamericans està també representada, especialment la poesia. Pel que sembla, gràcies als seus viatges a Amèrica, a la seua amistat amb poetes de totes les latituds i a les seues diligents compres a llibreries de vell i nou de tot el món, trobem primeres edicions de poetes tan importants com: Rubén Darío, Leopoldo Lugones, Jorge Luis Borges, Pablo Neruda, Eugenio Florit, Delmira Agustini, Julio Herrera i Reissig, Xavier de Villaurrutia, Salvador Novo, César Vallejo, José Emilio Pacheco, Pablo Antonio Cuadra, Gastón Baquero, Jorge Carrera Andrade i centenars de poetes més.

Quant a les publicacions periòdiques, compta amb una important col·lecció de revistes literàries i de poesia, en les quals trobem una àmplia representació de les millors revistes del segle XX: *Revista de Occidente* (1923), *Cruz y Raya* (1933-1936), *Hora de España* (1937-1939), *Litoral*, *Ínsula*, *Quadernos Hispanoamericanos*, *Garcilaso*, *Cántico*, etc.

Cal assenyalar uns altres dos grans conjunts de singular interès per a l'estudi i estima de la poesia contemporània: les traduccions al castellà, en edicions espanyoles i americanes, d'una immensa quantitat d'autors universals, sovint molt difícils de localitzar en el mercat degut a la seua raresa, i els llibres de crítica literària sobre poesia i literatura en general, tant espanyola com hispanoamericana.

Per tot l'anteriorment exposat, podem afirmar que la biblioteca de Francisco Brines és, sens dubte, una de les grans biblioteques espanyoles especialitzada en poesia contemporània i, a causa de la seua singularitat excepcional, constitueix un conjunt irrepetible d'immensa importància cultural.

3.3.2.1 Fons bibliogràfics que passaran a inscriure's en la Secció Quarta de l'Inventari general de patrimoni cultural valencià, i s'anotaran en el catàleg de la Biblioteca Valenciana. La seua descripció conté els camps següents:

Núm. IGPCV (Número d'Inventari general de patrimoni cultural valencià), títol, núm. de volum (si escau), autor, ciutat, Impremta/editorial, cronologia, observacions, pàgines, mesures i estat de conservació.

Hi ha dues col·leccions de la mateixa obra, una de 2 toms (1878), i una altra de quatre volums (1871-1878), de les cartes de la gloriosa mare santa Teresa de Jesús. Autora santa Teresa de Jesús. Madrid: Impremta i llibreria de Joseph Doblado. Dues edicions diferents, una completa i una altra incompleta:

4.181-0714-000039 Cartes de la gloriosa mare santa Teresa de Jesús. 2 volums. santa Teresa de Jesús. Madrid: Impremta i llibreria de Joseph Doblado. Observacions: l'edició té el dibuix de les estampes i el gravat de Juan Bernabé Palomino i Fernández de la Vega (Còrdova, 1692-Madrid, 1777). Té un gravat retocat per Vicent Galcerán i Alapont (València, 1726- València, 1788. Gravador en dolç i en buit, l'any 1771). Fulls de guarda en paper d'aigües. Enquadernació d'època,

plena pell jaspada. Ornamentació daurada, teixell amb títol en daurat i nervis en l'om. Estat de conservació: regular-dolenta.

Tom I. 1778. 25 x 18 x 5 cm. 686 pàgines. 1 il·lustració (pàgina 1)

Tom II. 1778. 25 x 18 x 5 cm. 612 pàgines. 5 il·lustracions (pàgs. 1, 2, 232, 498, 526)

4.181-0714-000045 Cartes de la gloriosa mare santa Teresa de Jesús. Toms I, II, III, IV. Autora santa Teresa de Jesús. Impremta i llibreria de Joseph Doblado, Madrid, 1752?-1778. Observacions: l'edició té el dibuix de les estampes i el gravat de Juan Bernabé Palomino i Fernández de la Vega (Còrdova, 1692-Madrid, 1777). Notes de Fra Antonio de Sant Joseph, religiós carmelita descalç. Enquadernació amb pergamí, títol en l'enquadernació en tinta. Estat de conservació regular.

Tom I. 1778. 25 x 18 x 5,5 cm. 524 pàgines.

Tom II. 1752. 25 x 18 x 3,5 cm. 399 pàgines. 1 il·lustració (pàgina 6)

Tom III. 1771. 25 x 18 x 4 cm. 526 pàgines. 1 il·lustració (pàgina 1)

Tom IV. 1771. 25 x 18 x 4 cm. 550 pàgines.

4.181-0714-000040 Poesies. Francisco de Quevedo i Villegas. Madrid: Impremta de Música del Sr. Eugenio Bieco, 1753. 170 pàgs. 20 x 14,5 x 2 cm. Observacions: Segona edició. Discurs de Luis José Velázquez en el qual descobreix l'autoria de Francisco Quevedo. En la primera edició Quevedo va signar amb pseudònim: Francisco de la Torre. Estat de conservació regular.

46.181-0714-000041 Obres del venerable pare Fra Juan de la Cruz. Madrid: Impremta de Gregorio Rodríguez, 1649. Estat de conservació: regular.

46.181-0714-000042 El gos i la febre. Novel·la pelegrina. Francisco de Quevedo i Villegas. Madrid: Impremta de Sr. Pedro Joseph Alonso i Padilla, 1736. Observacions: segona edició. S'identifica a Quevedo com a autor, que va utilitzar en la primera edició el nom de: Pedro Espinosa. Amb el llibre s'adjunten unes lliçons naturals. Estat de conservació regular.

46.181-0714-000043 Poeta a Nova York. Federico García Lorca. Mèxic D.C.: Editorial Sèneca. 1940. Observacions: quatre dibuixos originals, un poema d'Antonio Machado, i pròleg de José Bergamín. 187 pàgines. Enquadernació, Soft cover (tapa blana). Estat de conservació regular.

46.181-0714-000044 Gramàtica de la llengua llatina. Llibre Quart. De la Prosòdia. Gregori Maians i Siscar. València: Impremta de José i Tomás de Orga, 1771. Observacions: contraportada amb gravat xilogràfic. Estat de conservació regular.

3.3.2.2 Fons documentals compostos per una relació de correspondència epistolar segons relació detallada que obra en el Cens d'Arxius de la Comunitat Valenciana.

La totalitat de la correspondència que es conserva de l'arxiu de Francisco Brines abasta una gran quantitat de cartes destinades i rebudes de reconeguts autors i artistes de la seua època, així com també documents familiars, cartes dels seus pares durant les estades del poeta en les diferents ciutats en les quals va viure (Oxford, Madrid, Salamanca o Deusto).

Aquestes relacions epistolars podríem classificar-les atesa la relació personal o professional que Brines tenia amb els seus interlocutors, o d'aquests amb els seus pares; és a dir, relació epistolar amb escriptors contemporanis de Brines, i d'aquests escriptors contemporanis amb els pares i família del poeta, així com de Brines amb alguns toreros o artistes del seu temps, com José María Clavel.

Entre els escriptors de la seua època cal destacar la correspondència que manté amb Vicente Aleixandre, Carlos Bousoño, Dionisio Cañas, José Ángel Valente, Luis Cernuda o José Olivio Jiménez. És especialment significativa la relació epistolar que manté amb el Premi Nobel, Vicente Aleixandre, ja que a més d'unir-los una gran amistat, Aleixandre va ajudar Brines a confeccionar el seu primer llibre de versos, com es demostra en les cartes. Les cartes manuscrites són documents d'alt valor literari, ja que recull els primers passos poètics de la carrera literària del poeta d'Oliva, així com de gran valor documental en elles mateixes, perquè en expliquen el seu procés creatiu, les influències d'altres poetes, les seues inquietuds com a escriptor i poeta.

La relació de cartes que prossegueix, estan anotades en el Cens de Patrimoni Documental Valencià i passaran a inscriure's en la Secció Quarta de l'Inventari general de patrimoni cultural valencià. La seua descripció conté els camps següents:

Núm. IGPCV (Número d'Inventari general de patrimoni cultural valencià), títol, autor, destinatari, ciutat, cronologia, estat de conservació.

46.181-0714-000046 Carta de José Olivio Jiménez (Santa Clara, Cuba, 1926- Madrid, 2003) a la família de Francisco Brines. Madrid 12/06/1965. Bon estat de conservació.

46.181-0714-000047 Carta del torero José María Clavel Cucalón (Barcelona, 1937) a Francisco Brines. Barcelona. 25/05/1955. Bon estat de conservació.

46.181-0714-000048 Carta de Luis Cernuda (Sevilla, 1902-Ciutat de Mèxic, 1963) a Francisco Brines. Los Angeles, Califòrnia. 10/01/1963.

46.181-0714-000049 Carta de Francisco Brines als seus pares. Madrid. 23/02/1960. Bon estat de conservació.

46.181-0714-000050 Carta de Vicente Aleixandre i Merlo (Sevilla, 1898-Madrid, 1984) a Francisco Brines. Madrid. 12/06/1965. Bon estat de conservació.

La relació de béns mobles (pintura, llibres, correspondència) relacionades anteriorment amb el seu número d'inventari i amb protecció patrimonial BIC o BRP, i les col·leccions de béns mobles (de llibres, publicacions periòdiques, cartes, obres d'art, etc.) descrits en el seu conjunt, però sense detallar (amb protecció BRP), estaran vinculats a l'edifici de la finca denominada "Elca", és a dir, a la finca i casa del poeta Francisco Brines al terme d'Oliva (València), i consegüentment col·lecció de béns mobles serà aplicable els articles 41, 44, 53 (respecte a l'ús i conservació, i prohibició de disgregació de les col·leccions dels Béns Mobles d'Interés Cultural i Béns Mobles de Rellevància Patrimonial) de la Llei 4/1998, d'11 de juny, del PCV, recollits en els punts 3.2, 3.3. de la present declaració.

3.4. La Fundació Francisco Brines

La Fundació Francisco Brines de la Comunitat Valenciana, és una fundació privada sense ànim lucratiu, que es gesta l'any 2018 per desig exprés i voluntat del seu fundador, Francisco Brines. És en la primavera d'aqueix mateix any quan Brines sol·licita a diverses persones amigues el suport inicial per a portar a terme una idea que es remuntava a un temps arrere. A aquesta iniciativa, posada ja en marxa, se sumen voluntats polítiques que manifesten el seu interès en el projecte: el president de la Generalitat, o l'alcalde d'Oliva en aqueix moment. Amb aquests suports manifestos es decideix emprendre les gestions pertinents per a convertir la Fundació Francisco Brines en una realitat. I, amb això, es pretén preservar el llegat literari i artístic del fundador, a més d'aqueix lloc paradisiac i inspirador que ha sigut sempre, des de la seua infància, el punt de retorn del poeta: Elca.

Finalment, Francisco Brines pot convertir en realitat el desig de perpetuar el seu llegat poètic en Elca a la qual, en els últims vint-i-cinc anys, li ha prestat tota la dedicació necessària per a convertir-la en el seu espai de vida, envoltant-se de tots els seus llibres, així com de fragments de molta història de l'art adquirits al llarg de la seua existència; col·lecció que va continuar ampliant amb el mateix entusiasme que al principi.

Igual que en el lloc geogràfic d'Elca, amb un paisatge agrícola pròxim de la transformació de secà a regadiu del qual Brines ha sigut testimoni, també la casa de sempre ha anat recreant en el seu interior el gust eclèctic del Brines adult, per a convertir-se en el lloc novament desitjat. Així doncs, és la seua voluntat que tot el que ha acompanyat el poeta més íntim, algun dia, passe a ser compartit per tots aquells que senten interès o passió per la poesia.

Elca serà la casa dels sentiments compartits i, des d'ella, com a fi principal de la Fundació, s'instituiran dos premis de poesia anuals: el Premi Francisco Brines, en llengua castellana, i el Premi l'Elca, en català. Certàmens que estaran impregnats per la gratitud del mestre guardonat, el reconeixement del qual se sent obligat a retornar perquè siguen valorats altres poetes, igual que va ser considerat ell en aquell primer premi Adonais que el donaria a conèixer.

El Patronat de la Fundació, triat pel mateix Francisco Brines, té la responsabilitat de salvaguardar el patrimoni cultural i físic que constitueix el llegat del poeta d'Oliva, així com de promoure totes aquelles manifestacions culturals relacionades amb la poesia i les arts plàstiques que siga capaç d'emprendre.

4. Delimitació del BIC

4.1. Delimitació del Lloc Històric declarat Bé d'Interès Cultural.

a) Justificació:

El criteri general seguit per a la delimitació del BIC consisteix a establir una àrea envolupant basada en els aspectes següents:

- Paisatgístics i de perspectiva visual, amb la inclusió de la parcel·la completa que inclou l'entorn immediat en l'àmbit contextual i visual de l'habitatge .
- Històrics, amb la inclusió de la parcel·la i edificis que han sigut l'habitatge i entorn immediat en el qual Francisco Brines va viure i va desenvolupar la seua obra.

b) Definició literal de la delimitació

- Referència cadastral principal: 46183A024006810000HW
- Origen: escaira nord-est de la parcel·la 46183A024006810000HW, punt A (coordenades X 748801,91, Y 4309138,34)
- Sentit: horari
- Línia delimitadora: la línia coincideix amb la delimitació de la parcel·la cadastral 46183A024006810000HW. Prenent com a origen el punt A, la línia contínua en sentit horari cap al sud, fins a arribar al punt (X 748633,07, Y 4308787,66). Continua pel límit sud de la parcel·la fins al punt (X748571,29, Y 4308793,67), i es decanta lleugerament cap a l'est fins al punt (X 748579,59, Y 4308796,54). Continua després cap al nord fins al punt (X 748559,06, Y 4308867,47) i després cap a l'oest fins al punt (X 748414,30, Y 4308945,47). La línia contínua cap al nord seguint el límit de la parcel·la adés esmentada, arribant al punt (X 748586,42, Y 4309142,22), per a després finalitzar de nou en el punt A inicial seguint el límit nord de la parcel·la.

4.2. Béns de rellevància local en l'entorn delimitat

La capella existent a l'interior d'una de les edificacions de l'habitatge es considera bé de rellevància local per aplicació de la disposició addicional cinquena de la Llei 4/98, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià. La capella està formada per un sol departament, decorada amb pilastres i capitells d'inspiració neoclàssica. Està coberta amb una volta rebaixada.

4.3. Determinació dels seus valors:

- Valors immaterials: Elca constitueix el punt de partida del poeta, tant a nivell personal com de la seua obra.
- Valors materials: edificacions, mobiliari, obra pictòrica i biblioteca.

ANNEX II DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

el
14/11/2022 11:09:07
Cargo: Directora General de Cultura y
Patrimonio